



## Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

9. rujna 2013.\*

„Socijalna sigurnost – Uredba (EEZ) br. 1408/71 – Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije – Švicarski državljani koji imaju boravište u Švicarskoj, a rade u Luksemburgu – Dodjela naknade za roditeljski dopust – Pojam „obiteljsko davanje““

U spojenim predmetima C-216/12 i C-217/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Cour de cassation (Luksemburg), odlukama od 26. travnja 2012., koje je Sud zaprimio 8. svibnja 2012., u postupcima

**Caisse nationale des prestations familiales**

protiv

**Fjole Hliddal** (C-216/12),

**Pierre-Louisa Bornanda** (C-217/12),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, A. Rosas (izvjestitelj), E. Juhász, D. Šváby i C. Vajda, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Caisse nationale des prestations familiales, M. Thewes, *avocat*,

— za F. Hliddal i P.-L. Bornanda, C. Erpelding, *avocat*,

— za Europsku komisiju, V. Kreuzschitz i D. Rouam, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

\* – Jezik postupka: francuski

## Presudu

- 1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 1. točaka (u) i (i) i članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u njezinoj verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom (EZ) Vijeća br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1606/98 od 29. lipnja 1998. (SL L 209, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 138.) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71).
- 2 Zahtjevi su bili podneseni u okviru spora između Caisse nationale des prestations familiales (u daljnjem tekstu: CNPF) i F. Hliddal te spora između Caisse nationale des prestations familiales i P.-L. Bornanda, oboje švicarskih državljana koji su bili zaposleni u Luksemburgu, zbog toga što im je predmetni zavod odbio dodijeliti naknadu za roditeljski dopust.

### Pravni okvir

#### *Pravo Unije*

- 3 Članak 1. Uredbe br. 1408/71 sadržava definicije koje se primjenjuju na područje koje je njome uređeno.
- 4 Članak 1. točka (u) navedene uredbe glasi kako slijedi:
  - i. „obiteljska davanja’ znači sva davanja u naravi ili novcu namijenjena podmirenju obiteljskih troškova prema zakonodavstvu određenom člankom 4. stavkom 1. točkom (h), isključujući posebne doplatke za rođenje djeteta navedene u Prilogu II;
  - ii. „obiteljski doplaci’ znači obročne novčane naknade koje se stječu isključivo u odnosu na broj i, ako je primjereno, dob članova obitelji.”
- 5 U skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (h) iste uredbe, ona se primjenjuje na cjelokupno zakonodavstvo koje se odnosi na grane socijalne sigurnosti koja se tiču obiteljskih davanja.
- 6 U članku 5. Uredbe br. 1408/71 propisano je:

„Države članice određuju zakonodavstvo i sustave navedene u članku 4. stavcima 1. i 2., posebna nedoprinosna davanja iz članka 4. stavka 2.a, minimalna davanja navedena u članku 50. i davanja navedena u člancima 77. i 78. u izjavama koje se moraju notificirati i objaviti u skladu s člankom 97.”
- 7 Članak 13. navedene uredbe naslovljen „Opća pravila”, određuje:
  - „1. Podložno člancima 14.c i 14.f, na osobe na koje se primjenjuje ova Uredba primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To zakonodavstvo utvrđuje se u skladu s odredbama ove glave.
  2. Ovisno o člancima od 14. do 17.:
    - (a) na osobu zaposlenu na državnom području jedne države članice primjenjuje se zakonodavstvo te države čak i ako boravi na državnom području druge države članice ili ako se registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poduzeća ili pojedinca koji je zapošljava nalazi na državnom području druge države članice;

[...]"

8 Članak 73. te direktive glasi kako slijedi:

„Zaposlena osoba ili samozaposlena osoba na koju se primjenjuje zakonodavstvo države članice ima pravo za članove svoje obitelji koji imaju boravište u drugoj državi članici na obiteljska davanja koja su predviđena zakonodavstvom prethodne države, kao da su imali boravište u toj državi, prema uvjetima odredbi Priloga VI.”

9 U članku 8. Sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba, potpisanom u Luxembourgu 21. lipnja 1999., odobrenom u ime Europske zajednice Odlukom 2002/309/EZ, Euratom Vijeća i Komisije od 4. travnja 2002. o Sporazumu o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji (SL 2002., L 114, str. 1., u daljnjem tekstu: Sporazum EZ-Švicarska), određeno je:

„Ugovorne stranke osiguravaju, u skladu s Prilogom II., usklađenost sustava socijalne sigurnosti posebno s ciljem:

- (a) osiguranja jednakog postupanja;
- (b) određivanja zakonodavstva koje se primjenjuje;
- (c) zbrajanja radi stjecanja i zadržavanja prava na davanja te izračuna takvih davanja svih razdoblja koja nacionalno zakonodavstvo predmetnih država uzimaju u obzir;
- (d) isplate davanja osobama koje borave na području ugovornih stranaka;
- (e) poticanja uzajamne upravne pomoći i suradnje između tijela i institucija.”

10 Članak 1. Priloga II. Sporazumu EZ-Švicarska, o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, određuje:

„1. Ugovorne stranke su suglasne, s obzirom na koordinaciju sustava socijalne sigurnosti, međusobno primjenjivati akte Zajednice na koje se upućuje, kako su na snazi na dan potpisivanja Sporazuma i kako su izmijenjeni odjeljkom A ovog Priloga, ili pravila koja su jednaka takvim aktima.

2. Pojam ‚država(-e) članica(-e)‘ sadržan u aktima iz odjeljka A ovog Priloga, podrazumijeva uključivanje Švicarske pored država koje su obuhvaćene relevantnim aktima Zajednice.”

11 Odjeljak A navedenog priloga osobito upućuje na Uredbu br. 1408/71.

12 Valja istaknuti da je Uredba br. 1408/71 bila zamijenjena Uredbom (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5, svezak 3., str. 160.), koja se primjenjuje od 1. svibnja 2010., kada je Uredba br. 1408/71 stavljena izvan snage. Prilog II. Sporazumu EZ-Švicarska bio je ažuriran Odlukom br. 1/2012 Zajedničkog odbora uspostavljenog na temelju sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba od 31. ožujka 2012., o zamjeni Priloga II. tom sporazumu o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 103, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 319.), koji je stupio na snagu 1. travnja 2012. Prilog II. Sporazumu EZ-Švicarska otada upućuje na Uredbu br. 883/2004. Međutim, budući da su sporovi u glavnom postupku pokrenuti prije datuma stupanja na snagu te odluke, na sporove u glavnom postupku se *ratione temporis* primjenjuje Uredba br. 1408/71 i zato što, s jedne strane, prema članku 90. stavku 1. Uredbe br. 883/2004, Uredba br. 1408/71 ostaje na snazi te se održavaju njezini pravni učinci za potrebe, među ostalim, Sporazuma

EZ-Švicarska sve dok taj Sporazum ne bude izmijenjen i zato što, s druge strane, Prilog II. odjeljak A točka 3. Sporazuma EZ-Švicarska, u svojoj izmijenjenoj verziji, još uvijek upućuje na Uredbu br. 1408/71 „kada se razmatraju primjeri koji su se dogodili u prošlosti”.

### *Luksemburško pravo*

13 Članak L. 234-43. stavak 1. Zakonika od radu određuje:

„Uvodi se poseban dopust, takozvani ‚roditeljski dopust’, koji se odobrava zbog rođenja ili posvojenja jednog djeteta ili više djece za koju se isplaćuju obiteljske naknade, a koje u pogledu osobe koja zahtijeva roditeljski dopust ispunjavaju uvjete iz članka 2. drugog i trećeg podstavka izmijenjenog Zakona od 19. lipnja 1985. o obiteljskim naknadama i osnivanju državnog zavoda za obiteljska davanja, do pete godine starosti te djece.

Roditeljski dopust može zahtijevati svaka osoba, u daljnjem tekstu ‚roditelj’, koja:

- ima prebivalište i boravište u Luksemburgu ili obuhvaćena je područjem primjene propisa Zajednice;
- zakonito je zaposlena na radnom mjestu na području Velikoga Vojvodstva Luksemburga u trenutku rođenja ili udomljavanja djeteta ili djece koju namjerava posvojiti, neprekidno najmanje 12 mjeseci neposredno prije početka roditeljskog dopusta, kod istog poslodavca s poslovnim nastanom u Velikom Vojvodstvu Luksemburgu, na temelju ugovora o radu ili osposobljavanju, s mjesečnim opsegom rada koji iznosi najmanje polovicu uobičajenog trajanja rada u poduzeću na temelju zakona ili kolektivnog ugovora te je u takvom ugovornom odnosu čitavo vrijeme trajanja roditeljskog dopusta;
- neprekidno je uključena u sustav obveznog osiguranja po jednoj od tih osnova na temelju članka 1. prvog podstavka točaka 1., 2. i 10. Zakonika o socijalnom osiguranju;
- u svojem kućanstvu odgaja dijete ili djecu od rođenja ili udomljavanja radi posvojenja, kad je riječ o roditeljskom dopustu iz članka L. 234-45. stavka 3., a barem od datuma iz članka L. 234-46. stavka 2., za dostavu zahtjeva kad je riječ o roditeljskom dopustu iz članka L. 234-45. stavka 4. i te se tijekom čitavog trajanja roditeljskog dopusta većinom posvećuje njihovu odgoju;
- za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta ne obavlja nikakvu djelatnost u punom radnom vremenu ili za vrijeme trajanja tog dopusta obavlja jednu ili više djelatnosti u nepunom radnom vremenu, pri čemu ukupni mjesečni opseg stvarno obavljenog rada, uključujući eventualne prekovremene sate, ne prelazi polovicu uobičajenog mjesečnog trajanja rada u tom poduzeću na temelju zakona ili kolektivnog ugovora.”

14 Članak 306. Zakonika o socijalnom osiguranju glasi kako slijedi:

„(1) Za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta odobrenog na temelju članaka L. 234-43. do L. 234-49 Zakonika o radu, 29.a do 29.f izmijenjenog Zakona od 16. travnja 1979. kojim je utvrđen opći statut državnih službenika te 30.a do 30.f izmijenjenog Zakona od 24. prosinca 1985. o određivanju Općeg pravilnika o osoblju za državne službenike plaća se zamjenjuje paušalnom novčanom naknadom, u nastavku nazvanom ‚naknada’, koja iznosi 1778,31 EUR mjesečno za potpuni dopust i 889,15 EUR mjesečno za dopust uz rad u nepunom radnom vremenu. Isplaćuje se u mjesečnim obrocima tijekom čitavog trajanja roditeljskog dopusta iz ovog poglavlja.

[...]

(2) Pravo na naknadu ima i samozaposlena osoba za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta, odobrenog zbog rođenja ili posvojenja jednog djeteta ili više djece za koju se isplaćuju obiteljske naknade, a koje u pogledu osobe koja zahtijeva roditeljski dopust ispunjavaju uvjete predviđene člankom 270. alinejama 2. i 3., do pete godine starosti te djece i koja

- (a) ima prebivalište i boravište u Luksemburgu ili obuhvaćena je područjem primjene uredbi Zajednice;
- (b) ima zakonito prebivalište na području Velikoga Vojvodstva Luksemburga u trenutku rođenja ili udomljavanja djeteta ili djece koju namjerava posvojiti;
- (c) kao samozaposlena osoba neprekidno je uključena u sustav obveznog osiguranja najmanje 12 mjeseci neposredno prije početka roditeljskog dopusta na temelju članka 1. prvog podstavka točaka (4), (5) i (10) ovog zakonika;

[...]”

15 Članak 308. istog zakonika određuje:

„(1) Nije moguće primati naknadu koja je odobrena za dopust koji slijedi nakon roditeljskog dopusta ili dopusta za udomljavanje uz doplatak za odgoj ili istovrsno neluksemburško davanje ili uz istovrsno neluksemburško davanje na osnovi roditeljskog dopusta za isto dijete ili više iste djece, osim produljenog doplatka za odgoj za troje ili više djece ili za dijete s invaliditetom, ili istovrsnog neluksemburškog davanja.

(2) Ako jedan od roditelja, unatoč zabrani kumulacije pa i nakon prestanka plaćanja naknade zatraži istovrsno neluksemburško davanje iz prethodnog podstavka za razdoblje do druge godine djetetova života i to davanje prihvati, već uplaćeni mjesečni obroci moraju se vratiti. U slučaju kumulacije doplatka za odgoj iz članka 299., naknada odobrena za roditeljski dopust i dalje se isplaćuje, a iznos već isplaćenog doplatka za odgoj prebija se s još nedospjelim mjesečnim obrocima naknade. Ako gore navedeni iznos nije moguće prebiti, valja ga vratiti.

(3) Roditelj koji je primao doplatak za odgoj ili istovrsno neluksemburško davanje glede istog djeteta više nema pravo na naknadu koja se dodjeljuje za dopust (koji se koristi kasnije) do navršene pete godine djetetova života.

(4) Naknada dodijeljena za dopust (koji se koristi kasnije) do navršene pete godine djetetova života ne može se isplaćivati zajedno s doplatkom za odgoj ili istovrsnim neluksemburškim davanjem, koji je zahtijevao drugi roditelj za jedno dijete ili više iste djece, osim produljenog doplatka za odgoj za troje ili više djece ili za dijete s invaliditetom, ili istovrsnog neluksemburškog davanja. Ako se za isto razdoblje podnese zahtjev za oba davanja, isplaćuje se samo naknada za roditeljski dopust. Iznos mjesečnih obroka dodatka za odgoj ili neluksemburška davanja koji su bili isplaćeni zajedno s naknadom za roditeljski dopust, prebijaju se s još nedospjelim mjesečnim obrocima naknade. Ako gore navedeni iznos nije moguće prebiti, valja ga vratiti.

(5) Ako se istom roditelju isplaćuju dvije naknade za dvoje različite djece, obustavljaju se mjesečni obroci dodatka za odgoj za vrijeme koji su dospjeli za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta. Mjesečni iznos istovrsnih davanja iste naravi koji se isplaćuje na temelju neluksemburškog propisa odbija se od mjesečnog iznosa naknade dodijeljene za roditeljski dopust do visine šest mjesečnih obroka po djetetu. Ako gore navedeni iznos nije moguće prebiti, valja ga vratiti.”

## Glavni postupci i prethodno pitanje

- 16 F. Hliddal i P.-L. Bornand, švicarski državljani, zajedno sa svojim obiteljima imaju prebivalište u Švicarskoj, a zaposleni su kao kapetani zrakoplova u zrakoplovnom prijevoznom poduzeću u Luksemburgu.
- 17 Upravni odbor CNPF-a odbio im je dodijeliti naknadu za roditeljski dopust zato što ne ispunjavaju uvjete propisane člankom L. 234-43. Zakonika o radu, prema kojem osoba koja podnosi zahtjev za ostvarivanje roditeljskog dopusta mora imati prebivalište i boravište u Luksemburgu ili biti obuhvaćena područjem primjene uredbi Zajednice.
- 18 Conseil arbitral des assurances sociales, kojemu su F. Hliddal i P.-L. Bornand podnijeli tužbe protiv odluka koje je donio Upravni odbor CNPF-a, presudama od 17. kolovoza 2010. preinačio je predmetne odluke, proglasio tužbe osnovanima i vratio oba predmeta CNPF-u na ponovno odlučivanje.
- 19 Budući da je CNPF podnio žalbu protiv navedenih presuda pred Conseil supérieur de la sécurité sociale, potonji je presudama od 16. ožujka 2011. potvrdio pobijane presude.
- 20 CNPF je podnio žalbu u kasacijskom postupku protiv tih presuda pred sudom koji je uputio zahtjev u kojima je naveo šest žalbenih razloga koje je sve, osim šestog, taj sud svojim presudama u kojima je uputio zahtjev za prethodnu odluku odbio.
- 21 Kad je riječ o šestom žalbenom razlogu koji je istaknuo CNPF, a koji se temelji na povredi, odbijanju primjene, pogrešnoj primjeni ili pogrešnom tumačenju članka 1. točaka (u) i (i) te članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71, Kasacijski sud ističe da je, nakon provedenog ispitivanja svrhe i uvjeta dodjele naknade za roditeljski dopust, Conseil supérieur de la sécurité sociale zaključio da je „naknada za roditeljski dopust u biti namijenjena obitelji[...]. Njezin temeljni cilj je ispraviti ili barem ublažiti financijski gubitak koji je posljedica privremenog neobavljanja djelatnosti i nadoknaditi troškove koji prolaze iz uzdržavanja, skrbi i odgoja male djece”.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je Conseil supérieur de la sécurité sociale dodao da „to što roditeljski dopust može dodatno, u idealnom slučaju, pozitivno utjecati na tržište rada time što, ovisno o slučaju, može osloboditi određeni broj radnih mjesta koja bi mogla zauzeti nezaposlene osobe ili načinom na koji je ustrojen [...] promicati bolju raspodjelu odgojnih zadataka između očeva i majki, ne dovodi u pitanje njegovu prvu namjenu”.
- 23 Budući da je Cour de cassation dvojio glede kvalifikacije davanja poput naknade za roditeljski dopust predviđene luksemburškim propisima kao obiteljskog davanja, u smislu članka 1. točaka (u) i (i) te članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe 1408/71, on je odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje, čiji je sadržaj istovjetan u oba predmeta, C-216/12 i C-217/12:

„Je li davanje poput naknade za roditeljski dopust, predviđene člancima 306. do 308. Zakonika o socijalnoj sigurnosti, obiteljsko davanje u smislu članka 1. točke (u), (i) i članka 4. točke (h) [Uredbe br. 1408/71] koja se primjenjuje u skladu s Prilogom II. odjeljkom A [točkom 1.] [Sporazumu EZ-Švicarska] i Završnom aktu, potpisanih u Luxembourg 21. lipnja 1999.?”

- 24 Rješenjem predsjednika Suda od 13. lipnja 2012. spojeni su predmeti C-216/12 i C-217/12.

## Prethodno pitanje

- 25 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita moraju li se članak 1. točke (u) i (i) te članak 4. stavak 1. točka (h) Uredbe br. 1408/71 tumačiti na način da je naknada za roditeljski dopust, kako je predviđena luksemburškim zakonodavstvom, obiteljsko davanje u smislu Uredbe br. 1408/71.

*Očitovanja podnesena Sudu*

- 26 Kao prvo, CNPF smatra da se Sud mora proglasiti nenadležnim za odgovaranje na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, s obzirom na to da Sporazum EZ-Švicarska nije primjenjiv. Naime, luksemburško zakonodavstvo o roditeljskom dopustu proizlazi iz Zakona od 12. veljače 1999., čiji je predmet prijenos Direktive Vijeća 96/34/EZ od 3. lipnja 1996. o Okvirnom sporazumu o roditeljskom dopustu koji su sklopili UNICE, CEEP i EUTC (SL L 145, str. 4.) u nacionalno pravo. No, švicarski državljanin ne može se pozivati na nacionalne zakonodavne odredbe donesene u okviru prijenosa te direktive jer ni navedeni Sporazum ni njegovi prilozi ne upućuju na gore navedenu direktivu.
- 27 Podredno, CNPF smatra da se naknada za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnim postupcima ne može smatrati davanjem iz sustava socijalne sigurnosti. U tom pogledu smatra da o dodjeli roditeljskog dopusta, a prema tome i o pravu na naknadu za roditeljski dopust, pojedinačno i djelomično diskrecijski odlučuje poslodavac te da oni ne ovise o unaprijed zakonom određenoj situaciji.
- 28 Osim toga, naknada za roditeljski dopust ne ulazi ni u jednu kategoriju davanja iz članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1408/71.
- 29 Predmetna naknada nije obiteljsko davanje, već je, s obzirom na Uredbu br. 1408/71, sličnija naknadi za dobrovoljnu nezaposlenost koja se isplaćuje za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta. Naime, naknada za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnim postupcima nije dodatni prihod i cilj joj nije nadoknaditi obiteljske troškove. Naprotiv, ta naknada predstavlja plaću koja proizlazi iz ugovora o radu ili koja u najmanju ruku ovisi o postojanju tog ugovora i trebalo bi je kvalificirati kao zamjenski prihod. Takva naknada nije ni dodatni prihod, već je sam prihod osobe koja je prima. Ona se prestaje isplaćivati prestankom roditeljskog dopusta, dok troškovi povezani s djetetom ostaju.
- 30 CNPF smatra da su elementi navedeni u nastavku protivni tomu da se naknada za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnim postupcima kvalificira kao obiteljsko davanje u smislu navedene uredbe. Ta naknada mogla bi se isplaćivati kako ocu tako i majci za isto dijete ako su oba roditelja zaposlena, a njezin je bruto iznos viši od minimalne plaće koju primaju nekvalificirane osobe. Usto, pravo na roditeljski dopust propisano luksemburškim zakonodavstvom mogu pojedinačno ostvariti samo roditelji kao zaposlene osobe i ne može ga koristiti nijedan drugi član obitelji. Konačno, Veliko Vojvodstvo Luksemburg nije podnijelo izjavu u skladu s člankom 5. Uredbe br. 1408/71.
- 31 F. Hliddal i P.-L. Bornand tvrde da na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev treba odgovoriti potvrdno.
- 32 Najprije ističu da je naknada za roditeljski dopust zaista davanje iz sustava socijalne sigurnosti. Naime, dodjeljuje se bez ikakve pojedinačne procjene osobnih potreba, na temelju zakonski definirane situacije, odnosno kad osoba koja je zahtijeva dokaže da koristi roditeljski dopust. Iako je poslodavac onaj koji ocjenjuje uvjete za dodjelu roditeljskog dopusta, tijelo za socijalnu sigurnost koje dodjeljuje naknadu mora ocijeniti uvjete dodjele naknade.
- 33 Naknada za roditeljski dopust također je obiteljsko davanje jer se dodjeljuje svakom roditelju koji je sklopio ugovor o radu, i to zbog rođenja ili posvojenja jednog djeteta ili više djece koje roditelj korisnik naknade mora podizati i odgajati u svojem kućanstvu tijekom čitavog trajanja roditeljskog dopusta. Njezin izravan cilj i glavni učinak je nadoknada obiteljskih troškova. Naime, cilj joj je omogućiti jednom roditelju da se posveti odgoju malog djeteta, a osobito naknaditi odgajanje djeteta, naknaditi ostale troškove skrbi i odgoja te, po potrebi, ublažiti negativne financijske posljedice odricanja od prihoda od obavljanja djelatnosti. Konačno, činjenica da je CNPF izabran kao tijelo za plaćanje naglašava obiteljski karakter predmetne naknade.

- 34 Europska komisija najprije ističe da sud koji je uputio zahtjev nije postavio Sudu pitanje o tome imaju li švicarski državljani pravo pozivati se na luksemburški propis o kojem je riječ u ovom postupku zbog čega se on ne može očitovati o tom pitanju.
- 35 Kad je riječ o pitanju koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, Komisija smatra da je naknada za roditeljski dopust propisana luksemburškim zakonodavstvom davanje iz sustava socijalne sigurnosti, a ne plaća u smislu prava Unije. Naime, u području slobodnog kretanja radnika pojam plaće u načelu pretpostavlja postojanje aktualnog radnog odnosa. Međutim, ako je radnik na roditeljskom dopustu, radni odnos je prekinut. Osim toga, financiranje naknade za roditeljski dopust u ovom slučaju odgovara rezultatu uvećanja društvenog doprinosa koji se obračunava na goriva. Višak tereti državni proračun. Prema tome, ovu naknadu ne plaća poslodavac.
- 36 Osim toga, Komisija smatra da je riječ i o obiteljskom davanju u smislu članka 1. točaka (u) i (i) te članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71. U tom pogledu Komisija se između ostaloga poziva na činjenicu da se, u skladu s člankom 308. Zakonika o socijalnoj sigurnosti, naknada za roditeljski dopust ne može primati istodobno s doplatkom za odgoj ni s naknadom koja se isplaćuje u inozemstvu na osnovi roditeljskog dopusta odobrenog za isto dijete. Ovakve odredbe o zabrani kumulativne dodjele svojstvene su obiteljskim davanjima. Osim toga, iznos spomenute naknade paušalan je i ne ovisi o plaći koju je ranije primao predmetni radnik.

#### *Odgovor Suda*

- 37 Uvodno valja utvrditi da CNPF osporava primjenjivost Sporazuma EZ-Švicarska na glavne postupke te stoga i nadležnost Suda da odgovori na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev.
- 38 Kao što to pravilno ističe sud koji je uputio zahtjev, time što Sporazum EZ-Švicarska izričito upućuje na Uredbu br. 1408/71, područje njegove osobne primjene proširuje se i na švicarske državljane. Dakle, postavljenim pitanjem, koje se odnosi na tumačenje navedene uredbe, sud koji je uputio zahtjev nastoji saznati pripada li naknada za roditeljski dopust, poput one o kojoj je riječ u glavnim postupcima, u materijalno područje primjene navedene uredbe, na način da je obuhvaćena uputom na tu uredbu u spomenutom sporazumu i da je može zahtijevati švicarski državljanin. Usto, činjenica da se u navedenom sporazumu ne upućuje na Direktivu 96/34, koja se, prema CNPF-u, u nacionalno pravo prenijela Zakonom od 12. veljače 1999. o uspostavi roditeljskog dopusta i dopusta zbog obiteljskih razloga, u tom pogledu ne utječe na glavne postupke.
- 39 U ovim okolnostima sud je nadležan odgovoriti na postavljeno pitanje.
- 40 Kao prvo, najprije valja ispitati valja li naknadu za roditeljski dopust smatrati „plaćom” u smislu članka 157. UFEU-a ili „davanjem iz sustava socijalne sigurnosti” u smislu Uredbe 1408/71.
- 41 U skladu s člankom 157. stavkom 2. UFEU-a, smatra se da „plaća” znači redovitu osnovnu ili minimalnu nadnicu ili plaću te svako drugo primanje u gotovini ili u naravi koju radnik prima neposredno ili posredno od svojeg poslodavca u vezi sa zaposlenjem”. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, taj pojam obuhvaća sva sadašnja ili buduća primanja ako ih poslodavac, makar i neposredno, isplaćuje radniku zbog njegova zaposlenja, neovisno je li to na temelju ugovora o radu, zakonodavnih odredbi ili na dobrovoljnoj osnovi (vidjeti presude od 17. svibnja 1990., Barber, C-262/88, Zb., str. I-1889., t. 12.; od 19. studenoga 1998., Høj Pedersen i dr., C-66/96, Zb., str. I-7327., t. 32.; od 30. ožujka 2000., JämO, C-236/98, Zb., str. I-2189., t. 39., te od 30. ožujka 2004., Alabaster, C-147/02, Zb., str. I-3101., t. 42.).
- 42 Sud je, s jedne strane, odlučio da se radnik koji koristi pravo na dopust za odgoj, koje mu dodjeljuje nacionalno zakonodavstvo i koji uključuje doplatku za odgoj koji isplaćuje država, nalazi u posebnoj situaciji koja se ne može izjednačiti sa situacijom muškarca ili žene koji su zaposleni jer je za taj



dopust značajan prekid ugovora o radu, a stoga i odgovarajućih obveza između poslodavca i radnika (vidjeti presude od 21. listopada 1999., Lewen, C-333/97, Zb., str. I-7243., t. 37., i od 16. srpnja 2009., Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, Zb., str. I-6525., t. 57.).

- 43 S druge strane, iz spisa ne proizlazi da je naknadu o kojoj je riječ u glavnim postupcima bilo posredno bilo neposredno platio poslodavac.
- 44 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da naknada za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnim postupcima nije plaća u smislu članka 157. UFEU-a.
- 45 Kao drugo, valja provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti koji sadržani u sudskoj praksi omogućuju da se naknada smatra „davanjem iz sustava socijalne sigurnosti” u smislu Uredbe br. 1408/71 kad je riječ o naknadi za roditeljski dopust iz članka 306. Zakonika o socijalnoj sigurnosti.
- 46 Najprije valja istaknuti da činjenica da luksemburška vlada na temelju članka 5. Uredbe br. 1408/71 nije izjavila da je naknada za roditeljski dopust, predviđena člankom 306. Zakonika o socijalnoj sigurnosti, sustav obuhvaćen člankom 4. stavcima 1. i 2. iste uredbe, sama za sebe ne može značiti da ta naknada ne ulazi u područje primjene navedene uredbe (vidjeti osobito presude od 29. studenoga 1977., Beerens, 35/77, Zb., str. 2249., t. 9, i od 15. ožujka 1999., Offermanns, C-85/99, Zb., str. I-2261., t. 26.).
- 47 Usto, kvalifikacija određene naknade u unutarnjem pravu nije odlučujuća za ocjenu ulazi li ta naknada u materijalno područje primjene Uredbe br. 1408/71 ili ne (vidjeti presude od 16. srpnja 1992., Hughes, C-78/91, Zb., str. I-4839., t. 14.; od 10. listopada 1996., Hoever i Zachow, C-245/94 i C-312/94, Zb., str. I-4895., t. 17., te gore navedenu presudu Offermanns, t. 37.).
- 48 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, naknada se smatra davanjem iz sustava socijalne sigurnosti ako je dodijeljena korisnicima na temelju zakonski definirane situacije, a ne na temelju pojedinačne i diskrecijske ocjene osobnih potreba te ako se odnosi na jedan od rizika izričito navedenih u članku 4. stavku 1. Uredbe br. 1408/71 (vidjeti osobito gore navedenu presudu Hughes, t. 15.; od 21. veljače 2006., Hosse, C-286/03, Zb., str. I-1771., t. 37.; od 18. prosinca 2007., Habelt i dr., C-396/05, C-419/05 i C-450/05, Zb., str. I-11895., t. 63., te od 11. rujna 2008., Petersen, C-228/07, Zb., str. I-6989., t. 19.).
- 49 Iako CNPF ističe da pravna situacija koja dovodi do prava na naknadu za roditeljski dopust *in fine* ovisi o odluci poslodavca da odobri ili da ne odobri roditeljski dopust, ostaje činjenica da se ta naknada odobrava na temelju zakonski definirane situacije, neovisno o pojedinačnoj procjeni osobnih potreba, a ne na temelju pojedinačne i diskrecijske ocjene osobnih potreba.
- 50 U tom pogledu valja, kako ističu F. Hliddal i P.-L. Bornand, razlikovati uvjete dodjele roditeljskog dopusta od uvjeta za dodjelu naknade za roditeljski dopust kad postoji pravno utvrđena situacija. Za ocjenjivanje naknade u obzir se uzimaju samo ovi potonji uvjeti.
- 51 Budući da naknada za roditeljski dopust, poput one o kojoj je riječ u glavnim postupcima, ispunjava prvi od dva uvjeta navedena u točki 48. ove presude, valja osim toga ispitati predstavlja li navedena naknada, s obzirom na njezine bitne elemente, osobito njezine ciljeve i uvjete dodjele, obiteljsko davanje u smislu članka 1. točke (u) i (i) te članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71 ili je ipak riječ o zamjenskom prihodu koji je usporediv s davanjima za nezaposlenost.
- 52 Naknada poput naknade za roditeljski dopust, o kojoj je riječ u glavnim postupcima, nije davanje za nezaposlenost. Naime, Sud je odlučio da za razlikovanje različitih kategorija socijalnih davanja valja uzeti u obzir rizik obuhvaćen svakim davanjem. Tako je davanjem za nezaposlenost obuhvaćen rizik gubitka prihoda kojem je izložen radnik zbog gubitka posla dok je još uvijek sposoban za rad. Naknada dodijeljena zbog nastanka osiguranog slučaja, odnosno gubitka posla, koja se više ne

isplaćuje zbog prestanka te situacije, s obzirom da stranka obavlja djelatnost za naknadu, mora se smatrati davanjem za nezaposlenost (vidjeti presudu od 18. srpnja 2006., *De Cuyper*, C-406/04, Zb., str. I-6947., t. 27.).

- 53 No, to nije slučaj osobe koja ima pravo na naknadu za roditeljski dopust kao što je naknada o kojoj je riječ u glavnim postupcima. Takva osoba nije izgubila posao, već je samo odlučila prekinuti radni odnos.
- 54 Također je važno podsjetiti da, prema članku 1. točkama (u) i (i) Uredbe br. 1408/71, „obiteljska davanja” znači sva davanja u naravi ili novcu namijenjena podmirenju obiteljskih troškova”. Sud je u tom pogledu odlučio da je cilj obiteljskih davanja pomoći radnicima koji brinu o obitelji na način da društvo sudjeluje u pokriću tih troškova (vidjeti presudu od 4. srpnja 1985., *Kromhout*, 104/84, Zb., str. 2205., t. 14. i gore navedenu presudu *Offermanns*, t. 38.).
- 55 Formulacija „podmirenje obiteljskih troškova” sadržana u navedenoj odredbi mora se tumačiti na način da se osobito odnosi na javni doprinos obiteljskom proračunu, čija je namjena olakšanje tereta koji proizlazi iz uzdržavanja djece (gore navedena presuda *Offermanns*, t. 41. i presuda od 7. studenoga 2002., *Maaheimo*, C-333/00, Zb., str. I-10087., t. 25.).
- 56 Sud je također odlučio da je cilj doplatak za odgoj, kojim se želi omogućiti da se jedan roditelj posveti odgoju malog djeteta te osobito platiti odgoj tog djeteta, nadoknaditi ostale troškove skrbi i odgoja te, po potrebi, ublažiti negativne financijske posljedice odricanja od prihoda od obavljanja djelatnosti u punom radnom vremenu, nadoknaditi obiteljske troškove u smislu članka 1. točaka (u) i (i) Uredbe br. 1408/71 (vidjeti u tom smislu prethodno navedenu presudu *Hoever i Zachow*, t. 23. i 25.).
- 57 Iz točke 27. gore navedene presude *Hoever i Zachow* proizlazi da takvo davanje valja smatrati obiteljskim davanjem u smislu članka 1. točaka (u) i (i) te članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71 (vidjeti presudu od 11. lipnja 1998., *Kuusijärvi*, C-275/96, Zb., str. I-3419., t. 60.).
- 58 Konkretnije, budući da je riječ o davanjima zbog prekida karijere, koja se pod određenim uvjetima odobravaju radnicima koji prekidaju svoju karijeru u okviru roditeljskog dopusta, Sud je već odlučio da takvu vrstu davanja, istovjetnu naknadi za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnim postupcima, valja smatrati obiteljskim davanjem (vidjeti presudu od 7. rujna 2004., *Komisija/Belgija*, C-469/02, t. 16.).
- 59 Iz svih ovih elemenata proizlazi da naknada za roditeljski dopust o kojoj je riječ u glavnom postupku, s jedne strane, ne može biti kvalificirana kao plaća u smislu članka 157. UFEU-a, i da je, s druge strane, ona davanje iz sustava socijalne sigurnosti koja ima jednaka obilježja kao i obiteljsko davanje iz Uredbe br. 1408/71.
- 60 Stoga na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 1.točke (u) i (i) te članak 4. stavak 1. točku (h) Uredbe br. 1408/71 valja tumačiti na način da je naknada za roditeljski dopust, kako je određena luksemburškim zakonodavstvom, obiteljsko davanje u smislu te uredbe.

## **Troškovi**

- 61 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

**Članak 1. točke (u) i (i) te članak 4. stavak 1. točku (h) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996., izmijenjenoj Uredbom Vijeća (EZ) br. 1606/98 od 29. lipnja 1998., valja tumačiti na način da je naknada za roditeljski dopust, kako je određena luksemburškim zakonodavstvom, obiteljsko davanje u smislu te uredbe.**

Potpisi